№ 68 Ausgabe A.

HOMAN

Cena s pieresyłkaj i dastaŭkaj da chaty.

na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Biełaruskaja Wilenskaja czasopiś

wychodzić dwa razy u tydzień: u aŭtorki i piatnicy.

Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.

Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

Cena Abwiestak:

na 4-aj staranie za radok drobnymi literam —25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

№ 68 (160) Hod II. Wilnia, 24 žniunia 1917 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

Adstupleńnie rasiejcoŭ u Kurlandii.

20 žniunia.

Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho: Miž Langemark i Holebek anhličanie pačali wialikije šturmy, katoryje trywali ŭwieś dzień i ŭ načy. U inšych punktach šturmawali da 6 razoŭ. Apryč dwoch miejsc na ŭschodzi ad S.-Żuljen, la darohi Ipr—Menin našy pieredníje akopy na froncì 15 kil. šyrokim usie nami udzieržany. Čyślenyje pancyrnyje aŭtomobili razbity ahniom. Pry Lens—nowyje bitwy. S.-Kanten — pad wostrym abstrełam.

Front niamieckaho Naśiednika: Upornyje bitwy pad Werdenam učora spynilisia. U wiečary pačalisia nowyje ataki naabapoł darohi Wašerowil — Bomon. U pornaj bitwie francuzam udałosia tolki na wuzkim froncì na zachodzi ad darohi umacawacca u našym pierednim akopie. Na ŭsich inšych miejscach jany krywawa adbity.

Anhlickaje uzbiarežže pry Marget, Ramget i Duwr abkidano bombami. Dwa našy samaloty nie wiarnulisia. Worahi utracili try.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Rasiejcy ačyścili swaje pazycji na zachodzi ad Aa — da linii Oding—Bigaŭn. Pakinuty abšar my zaniali biez bitwy. *Front erc-hercoga Jozefa*: Miž Prutam i Mołdawaj — žywiejšaja čynnaść. Pry Grocesti, ŭ dalinie Suśity i pry Sowei adbity nastupleńnia worahoŭ. *Front Makenzena:* 60° Celsija.

BERLIN. (W.T.B.). Na zachodzi ad Gibrałtaru zatopleny iznoŭ 6 parachodaŭ jomkaściu razam kala 20.000 tonn, u Śiarodziemnym mory—značnaje čysło parachodaŭ i parušnikoŭ—kala 43.000 tonu.

WIENA. Bitwa na Izonco trywaje. Front usiudy stało na swaim miejscy. La Wiercha worahi krychu pasunulisia ŭpierod.

WIENA. Kitaj abjawiŭ wajnu Aŭstro-Wenhryi.

LONDON. (Reŭter). Rabotnickaja konferencija pastanawiła 1.234.000 hałasoŭ proci 1.231.000 pasłać delehatoŭ u Štokholm.

TOKIO. Japonski urad admowiŭsia dać japonskim socyalistam pašparty dziela padarožy u Štokholm.

AMSTERDAM. U Kanadzie dzieła pratestu proci prymusowaj wajennaj służby šmat dzie byli padpały kazarm składoŭ drewa, barakoŭ i. t. d. Wyjaŭlajecca ahitacija za ahulnuju zabastoŭku na čyhunkach dzieła tej-že mety.

AMSTERDAM. Anhlickije hazety pišuć, što zabastoŭka šyrycca i ŭ Nowym Paŭdziennym Wallisie. Jana zachapiła ŭžo rabotnikoŭ u dokach i portach i žaleznadarožnikoŭ. Žduć zabastoŭki ŭ Gazowych zawodach.

LONDON. U aŭtorak i ŭ sieradu tut adbudziecca pad maršałkoŭstwam Hendersona socyalistyčnaja konferencija sajuźnikoŭ.

MAN ESTER. «Guardien» daunosić, što Llojdu Džordžu padadziena zajawa z blizka čwierciu miljona podpisoŭ, u tym liku prafesaroŭ, ksiandzoŭ, arystokratoŭ i členaŭ Nižniaj Pałaty, trebujučy, kab uraz že pačalisia mirnyje pierehawory.

LONDON. Zabastoŭka mašynistoŭ i kačeharoŭ zakončena. Žadańnia zabastoŭščykoŭ spoŭnieny.

BERLIN. Prync Wid razasłaŭ memorandum, dawodziačy, swaich prawoŭ na ałbanski tron.

■ PIECIARBURH. (P.T.A.). Tymčasowy ŭrad razasłaŭ 1500 zaprosin na nacyonalnuju konferenciju u Maskwu. U tym liku 132—predstaŭnikam ziemstw, 186 — predstaŭnikam socyalistyčnych sajuzoŭ. Prywatnych asob dapuskać nia buduć.

Kierenskij adkryje konferenciju 25 žniŭnia, zakranuŭšy u swajej pramowi hłaŭnyje pytańnia sučasnaho žyćcia Rasiei.

ŠTOKHOLM. «Now. Wr.» danosić, što kamandzira pałka Purgasowa zabili jaho sałdaty, jak jon wioŭ ich na šturm.

PIECIARBURH. Hienerał Lečyckij naznačen na miejsco hienerała Kłembowskaho za hłaŭnakamandujučaho paŭdzienna-zachodnim frontam.

PIECIARBURH. Urad zabaraniŭ rabić u načy kabietam i nialetnim mienš 17 hadoŭ na ŭsich fabrykach i warstatach.

ŠTOKHOLM. Pa zahadu tymčasowaho uradu ŭ Rasiei ŭwiedzieny prymusowyje cywilnyje śluby.

KOPENHAGA. Japonski pasoł u Piecíarburzi enerhična pratestawaŭ proci šyrokich koncessij, dadzienych Ameryce ŭ Sibiry, na Sachalinie i ŭ Eŭropejskaj Rasiei.

MADRYD. Pawodłuh oficyalnych wiedamaściej, čysło achwiar u časi apośnich razruchoŭ u Barcelonie—37 zabitych, u Madrydzie—18, u Bilbao—328, dy ŭ roznych inšych miejscoch—ad 1 da 4.

Niekolki uniwersyteckich prafiesaroŭ, miestowych rajcych i wydaŭnych asob arestowany u zwiazi z byŭšymi razruchami.

Wilnia, 24 žniŭnia.

Iznoŭ wusty miljonaŭ na śmierć zmardawanych ludziej paŭtarajuć hetak doŭha ždanaje słowa «mir». Iznoŭ budzicca nadzieja, što woś-woś nabližajecca kaniec krywawaho zmahańnia: zdareńnia ŭ Rasiei, uzrost rabotnickaho ruchu ŭ sajuznych z jeju staronach, mirnyje wystupleńnia centralnych dzieržaŭ, urešci nota Papieža — ŭsio heta pakazwaje, što zapraŭdy možna ždać razwiazki wajny ŭ bolej abo mieniej blizkim časie.

Adnak, my ličym pawinnaściu papiaredzić tych, chto, prynimajučy lišnie horača kožnaje zdareńnie ŭ sfery mižnarodnaj palityki, robić z jaho wywady, nie ahledajučysia na ahulnaje palityčnaje pałažeńnie. My nia možem wieryć, kab nawat takoje jarkoje wystupleńnie, jak nota Papieža, mahło-by chutka zakončyć wajnu. Tolki siła materjalnaja, tolki woła narodnych mass, paddzieržanaja hroźbaj rewolucii, može prymusić Anhliju adračysia ad swaich zawajewacielnych met. Tolki rewolucyjnaja demokracija Rasiei, majučy za saboj miljony aružnaho narodu, mahła padyktawać swajmu uradu formułu mira biez anneksij i kontrybucii. I tolki siłaj proletaryatu, najbolš paciarpieŭšaho ŭ hetaj wajnie, heta formuła može być prawiedziena ŭ inšych wajujučych dzieržawach.

Prypadki apośniaho času i razwiwajucca ŭ hetym kirunku, i mirnaje wystupleńnie Papieža, asnowanaje tolki na moralnaj pawazie, može mieć wialikuju wahu dziakujučy raniejšaj raboci socyalistoŭ. Ale, na naš pahlad, krok Papieža sam pa sabie nie daść razwiazki wajny tak skora, jak by ŭsie hetaho chacieli: naadwarot, usio pakazwaje, što ad mira addzielaje nas ješče celaje more krywi, što my pawinny pryhataŭlacca da čaćwiortaj wajennaj zimy.

U apośnim numery «Homana» była nadrukowana telehrama s Piecíarburha, pawodłuh katoraj rasiejski hłaŭnakamandujučy Kornilow ličyć nieminučaj nowuju zimowuju kampaniju. Ab tym že świedčyć ciapierašniaje nastupleńnie anhličan, francuzoŭ, italjancoŭ, šyrokije wajennyje pryhataŭleńnia Ameryki, wystupleńnie Kitaju. Tolki niespadziewanyje zdareńnia, naprykład, rewolucija ŭ Anhlii ci inšaj sajuźnickaj dzieržawie, mahli by uskoryć kaniec wajny. Ale nawat i ŭ takim prypadku, kali-b wajna prypyniłasia pierad nastupleńniem zimy, my pawinny pryhatawacca da hetaj zimy ješče bolš staranna, čym da minułaj: kali zaciehnuć harmaty. dyk pačniecca batalija miž dyplomatami, i heta wajna śławami može ješče doŭha pradzieržać pad aružžem mnohamiljonnyje armii, na prakarmleńnie katorych dzieržawy i dalej buduć krawać usie swaje siły, pakidajučy na druhim planie patreby mirnaho nasialeńnia.

My nia mienš ščyra, čym druhije, žadajem mira, nia mienš pilna sočym za kožnaj wiestkaj ab mahčymaści k nea wajny. Ale ŭsie hetkije wiestki treba prynimać abdumana i nia ciešycca s taho, što može nas ašukać: bo ništo tak nie zabiwaje našaho ducha, jak rasčarawańnie.

Ab supolnuju platformu.

Ad samaho pačatku wajny ŭ našym Kraju i ŭ staličnym mieści jaho jarka wyjawilisia rezultaty nacyonalnaj palityki starcha carskaho prawicielstwa: ŭsie krajowyje nacyonalnaści, chacia i žywuć pobač — bytcym u adnym domie, išli wa ŭsich sprawach hramadzkaho žyćcia zusim asobna — kožnaja pa swajej darozi, kirujučysia da inšaj mety. Heta wyjawiłosia nia tolki ŭ kulturnaj pracy kožnaj nacyonalnaści, dzie razdziel i indywidualizacija naturalny i kaniečnie patrebny, ale i ŭ takich sprawach, katoryje majuć ahulna krajowuju wahu, ŭ tym liku ŭ ekonomična-dabračynnych i sprawach krajowaj palityki.

Ciažkije warunki žyćcia, katoryje ciapier panujuć u našym kraju dziakujučy blizkamu susiedztwu z bajewym frontam i, naahuł, wajnie, roŭna ciažka adčuwajuć žychary ŭsich nacyonalnaściej i ŭsich wier. I woś, jak u sprawie strawawańnia, tak i u sprawie apału na zimu i inšych, wilenskije hramadzkije orhanizacii — biełaruskije, litoŭskije, polskije i žydoŭskije—šukajuć zbliżeńnia, radziacca razam, šukajuć sposaboŭ wychadu z biady, wystupajuć solidarna i razam pierad okupacyjnymi ŭłaściami. Patreba prymusiła ŭsich iści popleč, zabyŭšysia ab staraych swarkach i nieadwiersji, —i ŭ roznych internacyonalnych kamisijach i naradach supolnie pracujuć staryje worahi...

U palityce pałažeńnie šmat horšaje. Tut i ciapier ješče nichto nikomu nia wieryć, nichto nia choče iści razam z druhimi nacyonalnaściami, bajučysia, kab jaho nie ašukali, nia wykarystali na zło jaho dawierja. A tym časam pieražywany momeńt pakazwaje, što i tut ludzi roznych nacyonalnaściej pawinny zyjścisia razam, pawinny znajści hrunt dzieła supolnaj pracy.

Trudnaść pałažeńnia ŭ sfery palityki pawialičywajecca dźwiema rečami: pieršaja — toje, što ludzi lišnie aślepiajucca jarkimi, ale šybka minajučymi zdareńniami, druhaja—što wuzkanacyonalny interes — časam nawat i nia swoj ułasny, a čužoj dzieržawy (napr. Polščy) paadzinokije nacyonal-

nyje hrupy staŭlajuć wyšej, čym interes Kraju.

Kab znajści supolnuju palityčnuju platformu, my nie pawinny ahledacca na mimalotny układ palityčnych warunkoŭ, bo jon lohka zmieniajecca; nie pawinny mieniać swajho stanowišča pry kožnym nowym prypadku na fronci, pry tej ci inšaj pieramieni jaho; nie pawinny stajać na hrunci patreb jakoj - budź adnej nacyonalnaj hrupy —častki našaho Kraju. Nie: my, naadwarot, pawinny ćwiorda stajać na hrunci interesoŭ našaho Kraju, jak niepadzielnaho cełaho.

Hetaje pačućcio kožnaj nacyonalnaści, jak „čašci cełaho", pačućcio patreb ahulna krajowych može i pawinno jednać usich wiernych synoŭ našaj baćkaŭščyny, dla katorych Biełaruska-Litoŭskaja ziemla—nie mačycha, a rodnaja maci. Tut mohuć zyjścisia razam biełarus i litwin, palak i žyd, i my ŭžo pačynajem bačyć surjoznyje znaki zbližeńnia. Ale praŭdziwyje syny Kraju nikoli nia pojduć poruč s tymi, chto ŭ hetyje krytyčnyje dla kraju dni pracawaŭ dziela čužoj dla nas Polskaj dzieržawy, chto adroksia być synam Ziamli našaj. I pry tym nowym zjednańni hramadzian Kraju, jakoje raniej ci paźniej nastupić u nas—pawodłuh prykładu našych bratoŭ za wajennym frontam, nia budzie miejsca dla tych, chto ŭžo pahańbiŭ swajo imia adstupnictwam ad ahulna - krajowaj sprawy, — ŭ pieršy čarod asłaŭlenym «44». Zyćcio wymahaje nowych čynnych sił, i hetyje siły znojducca!

I. Mieleška.

U Wilni i wakolicach.

—▪—

× **Nowyje sudździ.** Jak my ŭžo pisali, Hramadzianski Uhodliwy Sud miž kwaterantami i haspadarami damoŭ pastanawiŭ pawialičyć swoj słkad: sajuz damaŭłaśnikoŭ i sajuz kwaterantoŭ pawinny byli wybrać ad siabie jašče pa adnym — čaćwiortym sudździ.

Wybrany: ad sajuza kwaterantoŭ — J. Kimontt, ad sajuza damaŭłaśnikoŭ — W. Światopołk-Mirski.

Hetak sud u poŭnym składzi składajecca z 8 členoŭ i suberarbirta.

Členy suda: sa starany kwaterantoŭ — J. Kimontt, A. Łuckiewič, d-r, G. Romm i Remigolski; sa starany damaŭłaśnikoŭ — Kac, Łukašewič, Światopołk-Mirski i d-r. Wiršubski; superarbiter — M. Wensławski.

Da suda ŭchodziać: piać chryścijan (dwa biełarusy, dwa palaki, i adzin litwin) i čaćwiora žydoŭ.

× **U Biełaruskim Klubie.** S prychodam doŭhich wosiennych wiečaroŭ uznimajecca patreba mieć mahčymaść prawiaści wolny wiečar miž swaimi — u ciopłym i świetłym pamiaščeńni (bo doma i choładna i ciomna!). Dziela taho, kab hetkije wiečary dawali niešta i dla dušy, biełaruskaja dramatyčnaja družyna abdumywaje ŭžo plan raboty na wosień i skora prystupić da pracy. Treba spadziewacca, što ŭ adnu z bližejšych niadziel družyna adkryje u Klubie wosienny sezon.

× **U Kamisii dziela ustanoŭki cen.** Na apošnim zasiedańni „Preisprüfungstelle" byli čutny žalby na prewyšeńnie cen papirosaŭ i na toje, što morkwu pradajuć nie na wahu, a na štuki abo wiazankami. Pastanoŭleno nadalej zahadać pradawać morkwu tolki na wahu. Dziela zmahańnia z narušeńniami cen pastanoŭleno, kab ab kožnym narušeńni danasiłosia-by ŭłaściam i kab na ŭsich tawarach była wystaŭlena cena.

× **Nima droŭ!** U žniŭni i ŭ wieraśni pradažy droŭ u miestowym uradzie nia budzie. Naahuł že drowy buduć pradawać nadalej pa 20 m. za kub. metr.

× **Pahoda ŭ žniŭniu.** Miesiac žniwień prynios wielmi zmiennuju pahodu. U niekolki hadzin temperatura zmieniajecca tak, što z haračyni robicca dawoli ściudzionaj. Niebo ŭ adnu hadzinu zmieniaje wyhlad: to jano zusim čystaje, jak u mai, to zaciahiwajecca chmarami, katoryje sulać nawalnicu i niasuć tropikalnyje daždžy.

Dla zboru uradžaju hetkaja pahoda — wielmi błahaja.

× **Temperatura.** Najwyszejszaja i najniżejszaja temperatura za aposznije dni była pawodłuh Celsija):

	najwysz.	najniż.
12—20	+ 29,°	+ 14,6°
22—21	+ 28°	+ 12°
22—22	+ 26°	+ 16°

Z USIAHO KRAJU.

WIRŠUBY. Wadziany młyn na Wilji razam z žyłym domam zniesieny wadoj. Pry hetym, jak kažuć, pahibli siamiora niewiadomych ludziej, astaŭšychsia tamaka na načleh. Dwoch utoplenikoŭ, katorych znajšli ŭ Wilji, pierawieźli ŭ Wilniu. Ich možna bačyć u balnicy św. Jakuba.

LIDA. Tutejšaje žyćcio pry ciapierašnich ciažkich warunkach prachodzić dawoli roznarodna i wiesieła. Ad času da času adbywajucca niamieckije i žydoŭskije spektakli, kancerty i inšyje zabawy, ŭ tym liku niedaŭna adbyŭsia ŭ miestowym sadzi „dzień kwietki".

U kastryčniku tut adbudziecca zjezd niamieckich wajennych pastaroŭ.

KOSIČY. Ad piaruna tut zapaliłosia i zhareło hunno. Škoda dawoli značnaja.

KANIUCHI. Z niewiadomaj pryčyny tut uzniaŭsia pažar, ad katoraho zhareŭ adzin chutar z usim dabrom i 271 rub. hrašyma.

BAŽYŁOUKA. Syn tutejšaho sielanina razam z adnym rabotnikam z Aŭhustowa zamanili dwoch žydoŭskich kupcoŭ u les i abrabawali ich, zabraŭšy 520 rub. — Suwalski akružny sud zasudziŭ kožnaho na 1 hod wastrohu.

KOMATOWO. 25 maja h. h. niewiadomy čeławiek chacieŭ pierenačewać u chaci Sidarčuka, ale toj admowiŭsia pušcić jaho da siabie, bo heta zabaroniena ŭłaściami, Kab pamścicca, toj niewiadomy padpaliŭ chatu Sidarčuka, i jana razam s susiednimi damami zhareła da tła. Winawajcu zadzieržali ŭ Abuchowičach.

Hrodzienski akružny sud zasudziŭ hetaho čeławieka, akazaŭšahosia Ihnatam Kwirynowičem, Wasiliškaho paw., i badziaŭšahosia ŭžo bolš za 2 hady, za sumysny padpał na śmierć. Kara spoŭniena.

HRODNIA. Maryja, 14 hadoŭ, Stanisłaŭ, 9 had., i Kazimir, 8 had., Pužynskije atrucilisia hrybami. Ich pierawieźli ŭ balnicu, dzie jany pamierli. Nazaŭtra ad atručenych hryboŭ pamierło čaćwiortaje dzicia.

HRODNIA. Stadthapmann apawieščaje, što biezupynnyje pytańnia ŭ miestowym upraŭleńni ab wiestki z Rasiei — zusim daremny, bo jak tolki hetkije wiestki prychodziać siudy, ab ich uraz že pawiedamlajuć adresatoŭ.

Dwa tutejšyje prawasłaŭnyje świaščeniki abjechali akaličnyje prawasłaŭnyje wioski i adpraŭlali tam službu Božu.

HRODNIA. U detaličnaj pradažy karobka sierčykoŭ kaštuje tut 12 fen. «Grodn. Ztg.» pryzywaje tutejšych žycharoŭ enerhična barocca z hetkim abirańniem narodu.

Złučeny ŭrad miesta i pawietu Hrodni pamieščajecca ciapier u domie b. rasiejskaho sielanskaho banku.

KNYŠEWIČY. Sakolsk. paw. Ad padpału zhareła chata adnej udawy.

WOUKAWYSK. Dla miesta i pawietu tut ustrojen punkt dziela wykarystańnia trupaŭ skaciny. Punkt maje ŭsie najnawiejšyje pryłady.

BREST. Rasiejscy adstupajučy, jak wiadoma, blizka zusim spalili hetaje rasćwitaŭšaje miesto, katoraje ciapier stanowić sumny abraz ruiny. Ruiny uzdoŭž wulic husta zarastajuć trawoj. Skroź astatki parkietoŭ prabiwajucca wysokije asoty. Hrudy pierehareŭšaho žaleza šybka pakrywajucca šybka uzrastajučaj na pažaryščy trawoj. Asabliwa ciažkoje ŭraženńie robić miortwaja cišynia hetaho žywoha pierad wajnoj miesta. Ad carkwiej astalisia tolki pačarnieŭšyje ścieny. Dla paeta, a ješče bolš dla malara tut znojdziecca ŭsiody bahaty materjał.

BIEŁASTOK. Tut wykryli patajnuju myławarniu i wialiki zapas hatowaho ŭžo myła.

Duchounyje pieśni.

(Hladzi u № 66 «Homana»).

Hałubinaja kniha.

O s-pad lesu, lesu, lesu ciomnaho,
A s-pad haju, haju, s-pad zialonaho,
Wychadziła chmara, chmara ciomnaja,
Wychadziła tuča, tuča hroznaja.
A s tej chmary, chmary ciomnaje,
A s tej tučy, tučy hroznaje,
Wypadała kniha Hałubinaja,
Hałubinaja, pralubimaja.
A sorak łokać daŭžynioju,
Piaćdziesiat łokać šyrynioju,
Šeśćdziesiat calej taŭščynioju.
Sabiralisia cary, dwanadcać kniaziej,
Nichto toje knihi nie pračytaje,
Nichto Božyje myśli nie raspaznaje.
A ababraŭsia pramudry car,
Pramudry car Dawid Jaŭsiejewič,
Jon-že tuju knihu rasčytaje,
Jon-že Božyje myśli raspaznaje,
Usio pa rozumu, ŭsio pa pamiaci,
Pa swajej pa čystaj biełaj hramaci.
— A pramudry car Dawid Jaŭsiejewič,
Raskažy-ž ty nam, a zjaśni-ž ty nam,
A pa swaich myślach, pa rozumi,
A pa rozumi, a pa pamiaci,
A pa swajej čystaj biełaj hramaci,
A s čaho biełу świet začaŭsia?
— A začaŭsia biełу świet ad samoha Boha,
Ad samoha Boha, ad Sawaofa.
A kniha maja Hałubinaja,
Hałubinaja, pralubimaja,
A pramudry car Dawid Jaŭsiejewič,
Raskažy ty nam, a zjaśni ty nam,
A s čaho jasnyje hwiezdy začynalisia?
— A začalisia hwiezdy ad samaho Boha,
Ad Isusa Chrysta sa wačej Jaho.
A kniha maja Hałubinaja i t.d.
S čaho žarkaje sonce pačynałosia?
— A začałosia sonce at samaho Boha,
Ad samoha Boha, Isusa Chrysta,
Isusa Chrysta, z abličča Jaho.
A kniha maja Hałubinaja i t.d.
A s čaho jasien miesiac začynaŭsia?
— A začaŭsia jasien miesiac ad samoha Boha,
Ad samoha Boha, Isusa Chrysta,
Isusa Chrysta, s čeła Jaho.
A kniha maja Hałubinaja i t.d.
A s čaho luty marozy začalisia?
— Začalisia luty marozy ad samaho Boha,
Isusa Chrysta, s pajasa Jaho.
A kniha maja Hałubinaja i t.d.
A s čaho začalisia bujnyje wietry?
— Začalisia bujnyje wietry i t.d.
Ad Isusa Chrysta z wusoŭ Jaho.
A kniha maja Hałubinaja i t.d.
Čamu biełу śniahi wypadajuć?
— Wypadajuć biełу śniahi, i t.d.
Ad Isusa Chrysta sa śliny Jaho.
A kniha maja Hałubinaja i t.d.
Čamu drobny daždžy začalisia?
— Začalisia drobny daždžy i t.d.
Ad Isusa Chrysta, z wałasoŭ Jaho.
A kniha maja Hałubinaja i t.d.
Raskažy ty nam, a zjaśni ty nam,
Usio pa rozumie, ŭsio pa pamiaci,
A pa swajej čystaj, biełaj hramaci:
A jakaja cerkwa ŭsim cerkwam maci?

BIEŁASTOK. Čarodnaja prawierka wajenna-abiazanych rasiejskich paddanych adbudziecca 15 wieraśnia.

BIEŁASTOK. Tutejšy piekar, Efraim Awnet, s Kupieckaj wulicy, skuplaŭ praz swaich ahientoŭ chleb biez kartaček pa druhich piekarniach i pierepradawaŭ z wialikim baryšom. Za hetkuju spekulaciju jaho pakarali, adabraŭšy ŭ jaho piekarniu.

Tutejšy žydoŭski narodny wučyciel Lewin, z Aleksandraŭskaj wul., z niewiadomaj pryčyny pawiesiŭsia na ćwiaku ŭ swaim pakoi.

SKARUPY. U adnaho sielanina ukrali kaštanowaho kania.

IHNATKI. Tut adkryta letniaja achronka dla niamieckich dziaciej za hrošy, sabranyje niamieckaj kolon jej Biełastoku ŭ pamiać 25-letniaj pracy u tejšaho pastara.

SAPINY. Žonka adnaho s tutejšych sielan, katory znachodzicca ŭ rasiejskim wojsku, mieła dzicia. Bajučysia swajho muža, jana zabiła dzicia. Suwalski sud, prynimajučy pad uwahu zmiahčajučyje akaličnaści, zasudziŭ jaje tolki na 9 mies. u wastroh.

PIŽYSKI. Władysł. paw. U načy ŭ chatu sielanina Jurgičusa ŭwarwalisie try hrabiežcy, katoryje zwiazali haspadara i žonku jaho i zrabawali ŭ ich 556 rub. Suwalski akružny sud zasudziŭ: Patapasa, 17 hadoŭ, na 1 h. 5 mies. u wastroh, jaho pamočnika, 18 h., na 3 hady, a trejciaho chaŭrusnika, 23 hadoŭ, — na 4 hady ŭ praŭčy dom.

BARANAWIČY. Dziela razryŭki dla sałdatoŭ tut ładzicca niamiecki teatr pad kiraŭnictwam paručyka Mewesa s prydwornaho teatru ŭ Mannhejmie. Teatr budzie ihrać nia tolki tut, ale i ŭ susiednim Słonimie.

KOŬNA. Na padworku adnaho domu pry Kucharskaj wul., niedaloka ad miestowaho sadu, ŭ jamu adchodžaho miejsca ŭwaliŭsia chłopčyk 3 hadoŭ. Jaho paśpieli dastać biez pamiaci, ale ješče žywoha.

WIŁKOMIR. U tutejšych wakolicach žyto uradziło zusim dobra. Cena bulby, ješče nidaŭna dachadziŭšaja ad 35 da 40 f., upała da 12 f. za funt. Zatoje treba pryznać, što ŭradžaj fruktoŭ, katory letaś byŭ wielmi dobry, sioleta akazaŭsia zusim słaby.

LIBAWA. Pawietrowaja i soniečnaja łaźnia pry miestowaj kupalni wielmi paciarpieli ad pažaru, uzniaŭšahosia biazsporna ad padpału.

WIESTKI Z RASIEI.

KOPENHAGA. Na zjezdzi bolšewikoŭ Laryn zajawiŭ, što, kali Niamieččyna zhodzicca na mir biez anneksii i kontrybucii, a Anhilija i Francija buduć dalej damahacca zawajewańnia Mesopotamii i Elzas-Lotarynhii, dyk Rasieja budzie prymušena zrabić separatny mir. Rasieja ŭstupaje ŭ čaćwiorty hod wajny chworaja i dezorhanizowanaja. „My bolš ćwiaroza aceniwajem rasiejskuju wajennuju siłu. Našy sajuźniki pierakonany, što Rasieja niazdolna akazać upłyŭ na wajnu da kanca jaje“.

LONDON. „Times“ danosić s Pieciarburha, što Kierenskij u tuju piatnicu byŭ na zasiedańni rady rab. i sałd., dzie jaho sustreli choładna. Pryniata rezolucija, žadajučy ad uradu i rasiejskaj demokracii enerhičnych krokaŭ dziela utrymańnia ładu i zaščyty proci kontrrewolucii.

Anhlicki hieneralny štab ličyć wajennuju siłu Rasiei zusim złomienaj. Z hetaj pryčyny patrebna uzmacawanaja čynnaść sajuźnikoŭ na inšych frontach, kab pieraškodzić niamieckim planam.

MASKWA. «Russk. Sł.» piše: Japonski minister zahraničnych spraŭ Monoto apawieściŭ hałoŭ palityčnych partyj, što čutki ab pasyłcy japonskich wojsk na padmohu Rasiei nie majuć nijakaho hruntu.

APARANDA. Rasiejski minister sudoŭ apracawaŭ zakon, pawodłuh katoraho za abrazu sajuźnikoŭ Rasiei i ich predstaŭnikoŭ hazety karacimuć wastroham.

STOKHOLM. Ukrainskaje biuro apawieščaje, što sazyŭ ŭstanoŭčaho sejmu adłožen na 3 śniežnia. Dziela padhatoŭki jaho ministerstwo ŭnutrenych dzieł asyhnawało 18 miljonaŭ.

STOKHOLM. Orhan Maksima Gorkaho «Nowaja Žizń» piše ab reakcyjnych zahadach rasiejskaho uradu: „Kara śmierci wierniena. Lewyje hazety konfiskujucca. Lewyje palityčnyje hrupy praśledujuć. Proci hałoŭ bolšewikoŭ wystaŭlajuć ciažkije, niepadobnyje da wiery abwinieńnia u zdradzie hasudarstwa, i sposab abwinieńnia pakazwaje na palityčnuju tendenciju. Ładženuju radaj rab. i sałd. štokholmskuju konferenciju nazywajuć prywatnym predpryjemstwam, a razam s tym apawieščajecca «wajna da kanca», značyć, wajna biez kanca. A ŭ toj samy čas iduć na spatkańnie kontrrewolucii, i razam s tym uzrastaje śmielaść kontrrewolucyjonieroŭ. Ab reformach ničoha nie čutno. Ustanoŭčy sejm adkładywajuć usio na dalej, a zamiest jaho ŭ Maskwie sazywajuć nacyonalny kongress hłaŭnym čynam s kontrrewolucyjnych i konserwatyŭnych elementoŭ.

ŠTOKHOLM. «Wola Naroda» piše: U Piecarburzi wykryli šyrokuju orhanizaciju proci rewolucii pad nazwańniem «Swiataja Ruś», katoraja drukawała swaju hazetu ŭ antysemickim duchu, winawaciučy žydoŭ u dalejšym wiadzieńni wajny. Pawodłuh hetaj hazety, tolki pawarot cara može dać Rasiei mir. Orhanizacija apirałasia najbolš na kazakoŭ — worahoŭ ciapierašniaho kursu.

Zjezd wialikich ziemleŭłaśnikoŭ Maskoŭskaj huberni ŭsimi hałasami pastanawiŭ baranić swaju ziamlu ad ustanoŭčaho sejmu.

Sielanski sajuz pastanawiŭ konfiskawać tolki hosudarstwienyje, carkoŭnyje i manastyrskije ziemli. Pry razdzieli ziamli ŭčaśnikoŭ wajny pawinny nadzialić u pieršy čarod.

Sw. Synod pastanawiŭ na spadziewanym carkoŭnym sabory padniać pytańnie ab niezaležnaści ukrainskaj cerkwi.

ŠTOKHOLM. Pawodłuh wiestak s Piecarburha, za apošnije try tydni rasstrelany kala 23.000 sałdatoŭ za niesłuchmianaść.

LONDON. «Daily Chronicl» danosić s Piecarburha, što car wykľučen sa spisoŭ rasiejskaj armii i pazbaŭlen prawa nasić formu.

Z usiaho świetu.

BERLIN (W.T.B.). U hłaŭnaj kamisii Rejchstagu kancler Michaelis zajawiŭ:

«Ja paprasiŭ feldmaršałka v. Hindenburga pawiedamić mianie ab ciapierašnim wajennym pałažeńni. Hindenburg daŭ padrobnuju adpowiedź ab pałažeńni i zakončyŭ swaju telehramu sławami:

«Z wajennaho pahladu my ŭ pačatku čaćwiortaho hodu wajny znachodzimsia ŭ takim dobrym pałažeńni, jak nikoli ad pačatku wajny».

Dalej kancler skazaŭ, što pierš, čym wyskazać swoj pahlad na mirnaje predłažeńnie Papieža, jon pawinien zhawarycca z uradami sajuznych z Niamieččynaj dzieržaŭ. „Adnak, ja ŭžo ciapier mahu skazać, što my witajem kožnuju česnuju sprobu dajści mira. Ja hatoŭ wypracawać z hłaŭnaj kamisijej Rejchstagu adkaz na mirnaje predłažeńnie Papieža i spadziajusia, što heta rabota nabližyć nas usich da tej mety, katoraj usie žadajuć u swaim sercy: pačesnaho mira».

BERLIN. (W.T.B.) Na zasiedańni hłaŭnaj kamisii Rejchstagu nowy statssekretar da zahraničnych spraŭ, Kiulman, skazaŭ miž inšym:

«Akuratna abdumaŭšy, ja mahu zajawić, što, ŭstupajučy ŭ čaćwiorty hod wializarnaj suświetnaj wajny, my razam s tym ŭstupajem i ŭ apošni hod jaje».

Socyałdemokratyčny pramoŭca skazaŭ, što hasudarstwienyje mužy warožych staron starajucca zaciahnuć wajnu da zimy 1918 h., ale narody hetaho nia chočuć. Pramoŭca zajawiŭ, što jon ličyć fałšywym pahlad, bytcym padwodnaja wajna sama saboj dawiadzie da mira.

BERLIN. (W.T.B.). Usie čutki, bytcy Niamieččyna wadzie z Rasiejej pierehawory ab abmieni pałonnych—bać-

---

A jaki hrad usim hradam maci?
A jakaja hara ŭsim haram maci?
A jakaja reka ŭsim rekam maci?
A jaki źwier usim źwieram maci?
A jaki ptach usim ptacham maci?
A jakoje drewo ŭsim drewam maci?
A jakaja trawa ŭsim trawam maci?
A jaki kamień usim kamieniam maci?
— A Sabor-cerkwa ŭsim cerkwam maci,
Jerusalim hrad usim hradam maci,
Jordan reka ŭsim rekam maci,
Syon hara ŭsim haram maci,
Leŭ źwier usim źwieram maci,
Kit ryba ŭsim rybam maci,
Hryfon ptach usim ptacham maci,
Kyparos drewo ŭsim drewam maci,
Kawyl trawa ŭsim trawam maci,
Ałatyr kamień usim kamieniam maci.
A knina maja Hałubinaja i t.d.
A pramudry car Dawid Jaŭsiejewič,
Raskažy-ž ty nam, a zjaśni-ž ty nam,
A pa swaich myślach, pa rozumie,
A pa rozumie, a pa pamiaci,
Pa swajej pa čystaj, biełaj hramaci:
Čamu Sabor-cerkwa ŭsim cerkwam maci?
— Tamu Sabor-cerkwa ŭsim cerkwam maci,
Što ŭ Sabor-cerkwi świečy pyłajuć,
Tamo ŭsiahdy anioły śpiewajuć,—
Tamu Sabor-cerkwa ŭsim cerkwam maci.
A kniha maja Hałubinaja i t.d.
Čamu-ž Jeruzalim hrad usim hradam maci?
— U Jerusalimi hradzi Isus Chrystos naradziŭsia
I płaščanicaja apawiŭsia,
Tamu Jeruzalim hrad usim hradam maci.
A kniha maja Hałubinaja i t.d.
Camu reka Jordan uzim rekam maci?
— A tamu Jordan reka ŭsim rekam maci:
U Jordan recy Isus Chrystos chryściŭsia,
U wieru chryścijanskuju prywadziŭsia,
A chryściŭ Jaho Iwan Chryściciel.
A kniha maja Hałubinaja i t.d.
Čamu Syon hara ŭsim haram maci?
— A tamu Syon hara ŭsim haram maci,
Na Syon hare Chrystos abjawiŭsia.
A kniha maja Hałubinaja i t.d.
Čamu Hryfon ptach usim ptacham maci?
— Hryfon ptach siarod mora žywie,
Nikomu škody nie pryčyniaje,
Tamu Hryfon ptach usim ptacham maci.
A kniha maja Hałubinaja i t.d.
Čamu kit ryba ŭsim rybam maci?
— A tamu kit ryba ŭsim rybam maci,
Na kit rybie biely świet staić:
Kali kit ryba ŭstrepaniecca,
Tady biely świet uwieś zatrasiecca.
A kniha maja Hałubinaja i t.d.
Čamu kyparos drewo ŭsim drewam maci?
— Tamu kyparos drewo ŭsim drewam maci,
Što kali žydy Chrysta spajmali,
Na kuparos drewi raspiali.
A kniha maja Hałubinaja i t.d.
Čamu kawyl trawa ŭsim trawam maci?
— Na kawyl trawu Chrysta kroŭ ciekła,
Tamu kawyl trawa ŭsim trawam maci.
A kniha maja Hałubinaja i t.d.
Čamu ałatyr kamień usim kamieniam maci?
— Tamu ałatyr kamień usim kamieniam maci,
Što z jaho ŭ Jerusalimi chram jawiŭsia;
Tudom usie ludzi prychadžajuć,
A Hospada ŭwieličajuć,
A Isusa Chrysta i matku Jaho prasłaŭlajuć,
A sławien naš Boh, što wa ŭsim prasławiŭsia,
O, wialikaje Jaho imia,
Wialiko imia Świat-Hospadawoł.

koŭ siamiej, katoryje znachodziacca ŭ pałoni ŭžo 18 miesiacoŭ, niazhodliwy s praŭdaj. Ale miž Niamieččynaj i Rasiejej jość umowa, pawodłuh katoraj jany abmieniwajucca pałonnymi, praz rany i kalectwo utraciŭšymi zusim zdolnaść da jakoj-kolečy wajennaj čynnaści.

BUDAPEŠT. Aleksandru Wekerle zahadano utwaryć nowy gabinet.

LONDON. U Lejčestery 20 žniŭnia žonka Snoŭdena skazała pramowu, haworučy miž inšym:

Pryčyna ŭčaścia Ameryki ŭ wajnie — heta niespakojstwo ab pazyčenyje sajuźnikam hrošy. Kali Ameryka chopicca za aružže, dyk wajna zakončycca tolki tady, jak Ameryka pašle swajo wojsko u Europu. Z hetaj wajny staronniki mira ŭ Amerycy, a ŭ pieršy čarod kabiety, pawinny dabicca mira čym skarej.

WAŠYNGTON. Pierad rezydencijej prezydenta Wilsona sufražystki ustroili demonstraciju proci wajny. Ich worahi napali na ich, parwali ichnaje znamia i ranili niekolki kabiet.

TELEHRAMY.

Niamieckije apawieščeńnia

21.VIII. Zachodni teatr:

Front niamieckaho Naślednika: U pieršy dzień batalii pad Werdenam pierewaha materjałoŭ i nialičenyje ach wiary ludźmi nie zdaleli pieremahčy niamieckaj siły. Nia hledziačy na drobnyje miejscowyje ŭdačy, šturmy adbity na fronci 20 kilom. šyrokim. Ad lesu Awokur da lesu Korrjer strašennym barabannym ahniom našy pazycii abiernieny ŭ abšyrnuju ruinu.

Ranicaj 20-ho francuskaja piachota pačała šturm hustymi chwalami. Kožyn krok ŭpiarod jana apłačywała strašennymi stratami. U wostrych bitwach na štyki i kontratakami worahi wykinuty blizka zusiul. Na zachodnim bierazi Maasu ŭ rukach francuzoŭ astałasia tolki hara Miortwy Čeławiek i pałudzienny kraj Warońniaho lesu. Na ŭschodnim bierazi bajewaja linija zmianiłasia ješče mienš. Tolki la wiaršyny «304», na pałudziennym uschodzi ad Samońje i ŭ lesi Foss worahi krychu pasunulisia ŭpiarod. Našy sposaby zaščyty apraŭdali siabie znamienita. Straty francuskaj piachoty adpawiedajuć jaje massowamu nastupleńniu i dachodziać strašennaj miery.

Zbity 26 warožych samalotaŭ. My utracili 5.

Uschodni teatr:

Ad Dźwiny da Dunaju — biez pieramien.

22.VIII. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho: U Flandryi artyleryjskaja bitwa na uzbiarežžy i miž Biksšod i Warneton dajšla wialikaj siły. Pry S.-Žuljen adbito silnaje nastupleńnie anhličan. Miž darohami sa Staden'a i Menin u Ipr siahońnia uznialisia nowyje bitwy. Pry Lens paśla silnaj padhatoŭki pačalisia wielmi wostryje bitwy. U strašennaj bitwie na štyki worahi adbity i ŭdzieržalisia tolki ŭ adnym miejscy. Pry Le Šatle ŭziaty pałonnyje.

Front niamieckaho Naślednika: Na poli bitwy pad Werdenam francuzy dalej šturmawali da poznaj nočy. Paśla čyślenych šturmoŭ worahi spynilisia ŭ pałudziennaj čašci lesu Awokur i na harach na ŭschodzi ad jaho. Usie šturmy na wiaršynu «304» adbity. Na ŭschodnim bierazi Maasu francuzy ŭwarwalisia ŭ połudziennuju čašć wioski Samonje. Na ŭsich inšych punktach adrezku ad wiaršyny «304» da darohi Bomon — Wašerowil i ŭ lesi Foss hustyje massy ich krywawa adbity pierad i paśla abiedu. Straty piachoty worahoŭ — ciažkije. Atakawaŭšyje dywizii worahoŭ trebało zamianić świežymi.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: La Ryhi, Dźwinska, Tarnopola i Zbruča ažywiłasia bajewaja čynnašć.

Front Makenzena: Na poŭdni ad daliny Trotusa rumyny atakawali wialikimi siłami. Usie ataki adbity z wialikimi stratami.

Austryjackije apawieszczeńnia.

WIENA. 20.VIII. Italjanski teatr: Na ŭsieńkim fronci Izonco išli samyje wostryje bitwy. Italjancam nidzie nie ŭdałosia zdabyć ni adnej piadzi ziamli.

19 žniŭnia my ŭziali bolš za 3.000 pałonnych. Krywawyje straty u italjancoŭ — nadta wialikije. Na Płoskahoryi Siami Hramad worahi samachoć pakinuli na poŭnačy ad Asjago pazycii na italjanskaj ziamli na šyryni 30 kil. Učora jany adstupili i z daliny Sugana.

WIENA. 21.VI. Italjanski teatr: Adzinadcataja batalija na Izonco jdzie poŭnym chodam. Na poŭdni ad Aŭca i na ŭschodzi ad Kanale woraham udałosia krychu adcisnuć naš front. La Wiercha nastupleńnie italjancoŭ spyniено. Na płoskahoryi Karst zdabyćcie rasstrelanaj wioski Selo — jadynaja ŭdača italjancoŭ, apłočenaja tysiačami achwiar. Sproby worahoŭ złamać naš adpor na šyryni 70 kil. nidzie nie ŭdalisia. Za dwa dni my ŭziali bolš za 5600 pałonnych i 30 kulemiotaŭ. Na paŭnočnym zachodzi ad Arsjero ŭziaty 4 aficery, 90 sałdatoŭ i adzin kulemiot.

WIENA. 22.VIII. Italjanski teatr. 21 zniŭnia — heta adzin s samych haračych dzion bitwy na fronci Izonco. Na ŭchodzi ad Kanale my byli prymušeny ustupić woraham wiosku Wierch. Usie dalejšyje sproby worahoŭ pasunucca ŭpiarod byli daremny. Na ŭschodzie ad Gercu i pry Bilii ŭsie šturmy worahoŭ adbity z wialikimi stratami, i italjancy byli prymušeny zrabić paabledzi pieradyšku. Najbolš wostryje bitwy byli na płoskahoryi Karst. S padmohaj pierachodziŭšaho ŭsielakuju mieru artyleryjskaho ahnia worahi ad rańnia da poznaho wiečara kidali ŭ bitwu adnu dywiziju za druhoj. Paśla niewialikaho wahańnia, adpawiedajučaho systemie zaščyty, ŭdača biazsporna astała ia za nami. Siahońnia ranicaj italjanskije massy pačali nowyje šturmy.

Na fronci Konrada v. Hetcendorfa ŭ dalinie Sugany my ŭziali 70 pałonnych, a na paŭnočnym zachodzi ad Arsjero — 2 aficeroŭ, 130 sałdatoŭ i 3 kulemioty. Na zachodzi ad woziera Garda našy wojski zdabyli warožy aporny punkt.

WIENA. 22.VIII — u wiečary. Bitwa na Izonco trywaje dalej. Chod jaje — udačny dla nas.

Kala wajny.

BERLIN (W.T.B.). Za miesiac lipień niamieckimi padwodnymi łodkami zatopleny 811.000 tonn; ad pačatku padwodnaj wajny — ŭsiaho 5.495.000 tonn.

BERLIN (W.T.B.). Padwodnyje łodki ŭ paŭnočnym mory i Atlantyckim akianie iznoŭ zatapili 23.000 tonn.

BERLIN (W.T.B.). Našy padwodnyje łodki ŭ Paŭnočnym mory i Atlantyckim akianie iznoŭ zatapili 5 parachodaŭ i 2 paruśniki.

BERLIN. (W.T.B.). Nowyje ŭdačy padwodnych łodak u kanali Lamanš, Paŭnočnym mory i Atlantyckim akianie: 5 parachodaŭ, 3 paruśniki, 1 rybałoŭ.

BERLIN. (W.T.B.). U načy z 21 na 22 žniŭnia adna naša marskaja eskadra latunoŭ atakawała wajennyje budoŭli na Embery i ŭ hrafstwie Linkoln i anhlickije marskije siły na uzbiarežžy. Usie latuny wiarnulisia biaz škod.

Spisak biełaruskich knižek.

Wiedajučy canu knihi, najlepiej prysłać hrošy napierad hetak tanniej kaštuje pierasyłka.

Knižki aznačenyje *bis* — wyjšli łacinskimi i „ruskimi" literami.

Nawukowyje dastupnyje dla usich.

bis Jan Barszczeŭski, pieršy biełaruski piśmiennik. Biografičny narys R. Zemkewicza . . . . — 20
Praktycznyje rady ab harodnictwie . . . . — 7
Гутаркі аб небі і зямлі з рысункамі . . . . — 15
bis Cukier, W. Trojcy . . . . — 3
bis Hutarki ab haspadarcy . . . . — 3
bis Jak ratawać uzdutuju žywiołu . . . . — 3
bis Jak baranicca ad chalery . . . . — 1
bis Jak rabić dobryje ramowyje wulli . . . . — 5
bis Ziamielnaja sprawa u Nowaj Zelandii . . . . — 3
bis Karotkaja historyja Biełarusi — Własta . . . . — 60
Bł. Andrej Babola mučynik . . . . — 5
Pčalina—žywiołka małaja a karyści daje mnoha . . . . — 30
Як багацеюц чэскіе селяне . . . . — 10
Як выбірецдэпутэтоў у Гас. Думу . . . . — 3
Na darozi da nowaho žyćcia. A. Nowiny . . . . — 20
Alkahol . . . . — 3
Rady dla matak . . . . — 3
Św. Jazafat Kuncewič . . . . — 3
Našto biełarusam hazety . . . . — 2
Kolki słoŭ ab dziawoczaj opratcy na Biełarusi . . . . — 10

Wilnia, Zawalnaja 7. Biełaruskaja Kniharnia.

Wilnia, Wallstrasse 7, Weisruthenische Buchhandlung, W. Łastoŭski.

Drukawana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej